

Az *ügynöki és terjesztői* rendszer biztosan rejteget számunkra megismerésre és átvételre érdemes intézményesíthető módot és eljárást, ami befolyásolhatná a mai gyakorlatunkat. Magyarországon a 20-as, 30-as években egy-egy folyóirat vagy könyvsorozat előfizetőiért szinte harcoltak az ügynökök, terjesztők. Különböző kedvezményeket kínáltak, ajándékokkal kedveskedtek. Az ügynöki, közvetítői rendszer természetes, megszokott gyakorlat volt.

A 150 éves patinás cég, a *Springer Kiadó* fellegvára, *központi raktára Heidelbergben* van. A több emelet magasságú raktáracsarnokban lenyűgözőek a méretek. A gigantikus raktár számítógépes irányítással végzi a raktározás munkálatait. Nem a raktári számozás a döntő, hanem az üres, felhasználható férőhely. A számítógép mindent elrendez, vezérel és eligazít. A hidraulikus emelő a köteteket raklapra pakolva pillanatok alatt elhelyezi vagy leemeli. A csomagolás automatikus, a gépi munkát szintén számítógép vezérli a betáplált rendelési adatok alapján. A szervezettséget és a gyakorlati munkát a hasznosság, a jövedelem növelése indikálja.

Külön teremben tornyosul a megmaradt, bizománnyosoktól visszaküldött friss kiadású kötetek tömege. Ilyen is van. Ezt látva – „hazai gyakorlaton fejnöve” – önkéntelenül javaslatot tettem. Mi lenne, ha a Springer

Kiadó a vele kapcsolatban lévő könyvtáraknak, intézményeknek a köteteket mintegy „alapítványi ajándékot” szétküldené? Ez esetben az értéket leírhatná a adóból.

Észrevételemre már másnap reagáltak, mivel minden ötletet, javaslatot megvizsgálják. Megítélésük szerint a visszamaradt könyvanyag szétküldése, „alapítványi hasznosítása” több munkát, költséget jelentene – s ez nem jövedelemnövelő –, ezért inkább zúzdába küldik.

A frankfurti könyvkiállítással és -vásárral kapcsolatban felvetett eretnek gondolatok a magyar könyvtárosi berkekben ismeretlenek és elfogadhatatlanok. A mai gazdasági helyzet még nem érett meg arra, hogy egyértelműen a még szokatlan, új gazdasági rend szabályai érvényesüljenek az információhordozók előállításától a felhasználásig. A könyvtárosok az információhordozók közvetítésében nem érdekeltek. Ezért véleményem szerint ezen rétegnek az anyagi érdekeltségén alapuló megmozgatása az ésszerű kezdeményezésekre jelentős tartalékalapot képezhetne.

Zallár Andor

(Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem
Központi Könyvtára)

Real-time információs rendszer

Február 10-én mutatták be a *Tenfore Hungaria Kft.* pénzügyi-gazdasági real-time információs rendszerét az *Online Infoklub* tagjainak. A Magyarországon első igazi, real-time online információs rendszer számos nyugati bank és tőzsde pénzügyi tranzakcióiról tudósít, a köteleseket követő másodperceken belül (innen a real-time, valós idejű elnevezés).

A dán központú Tenfore cég magyarországi képviseletén működő személyi számítógépeken az EUTEL-SAT II. F2 műholdon át sugárzott adatok a világ pénzügyi mozgását mutatják. Az adatbázis mintegy 300 vezető bank, 50 áru- és értéktőzsde, 5 nagy gazdasági hírügynökség, és számos, gazdasági indexeket készítő cég pillanatnyi adatait teszi online elérhetővé. Percenként 30–60 ezer adat érkezik, állandóan frissítve a felhasználói adatbázist, amely egyidejűleg

120 ezer elemet tartalmazhat. A megfelelő hardverrel felszerelt felhasználóknál lehetőség van az adatok manipulálására, trendek figyelésére, előrejelzések készítésére, a világ vezető pénzintézeteiben folyó kötések figyelésére, árfolyamok változásainak nyomon követésére – számos aktuális pénzügyi művelet egyidejű megismerésére.

A Magyarországon újszerű információszolgáltatás fő potenciális felhasználói a tőzsdei brókerházak, bankok. Egyelőre a bevezetés időszakában vagyunk, de a Tenfore reméli, hamarosan több magyar pénzügyi cég és magánember érdekében fog állni a real-time szolgáltatásra való előfizetés.

Roboz Péter
(OMIKK)

WINRE '93 – szabálytalan útijelentés

Az elmúlt 25 évben, amióta dolgozom, számos lehetőségem volt hazai és nemzetközi konferencián, szemináriumon részt venni, beleértve nemcsak az informatikához, hanem a korábbi tevékenységemhez kapcsolódó félvezető technológia tárgyú rendezvénye-

ket is. A közel 40 rendezvény közül sok volt szakmailag magas szintű, vagy szervezésében, programjaiban sikeres, de egyiket sem éreztem annyira *teljesnek*, mint a WINRE '93-at (= Workshop on Information Management in Nuclear Safety, Radiation Protection,

and Environmental Protection; Köln, 1993. november 2–4.). Az *Információmenedzsment a nukleáris biztonságért, a sugárzás- és környezetvédelemért* című szeminárium annak a hasonló témájú szeminárium-sorozatnak volt a 4. rendezvénye, amelyet a Gesellschaft für Anlagen- und Reaktorsicherheit (GRS) mbH szervez a német környezetvédelmi minisztérium támogatásával. A 60–70 résztvevő a téma nyugati, főleg német szakembereiből, továbbá a volt szocialista országok és a Szovjetunió utódállamainak informatikai szakembereiből tevődött össze. Hasonló volt az összetétel a korábbi szemináriumokon is. (Az én igen pozitív megítélésem csak a legutóbbi konferencia tapasztalatán alapul, mivel a korábbiakon sajnos nem vettem részt.)

Mi az oka lelkesedésemnek? Tagadhatatlanul imponáló volt, hogy a szervezők milyen színvonalas szállodai és egyéb ellátást nyújtottak ingyenesen a többnyire kelet-európai résztvevőknek, beleértve ebbe az utazási költségek fedezését is. Ugyanakkor legalább ennyire, ha nem jobban, meglepett a baráti hangnem *H. P. Butz* igazgató úr részéről, aki a konferencia fővédnöke, és *K. A. Höpfner* úr részéről, aki szervezője, és Butz úrral együtt motorja volt ennek a szeminárium-sorozatnak. Itt érdemel említést *M. A. Courage* asszony is kimagasló szervező, kapcsolatteremtő közreműködésével, aki komoly szerepet játszik informatikai szakterületen a kelet-európai kapcsolatok építésében, ápolásában. De a közvetlen hangnem a szeminárium minden résztvevőjére jellemző volt.

Ami a program szakmai részére vonatkozó lelkesedésemet okozta, az a tartalmi sokrétűség és magas színvonal mellett a közvetlen és problémaorientált beszélgetés, gondolatcsere, illetve az erre alkalmas hangulat kialakítása volt.

Az egyes előadások részletes ismertetésére ez a közlemény nem vállalkozhat. A legtöbb előadás teljes szövegét kéziratként is megkaptuk, jegyzéküket a *mellékletben* közöljük. Ezekhez az érdeklődők hozzájuthatnak a szerzőknél, de – mint korábban is – a szeminárium teljes előadás-gyűjteménye is hamarosan elérhető lesz az Országos Műszaki Könyvtárban.

Benyomásaim a következőkben összegezhetők:

- ▶ A fejlett országok információs szolgáltatásainak kínálata – a környezetvédelem és energetika technológiai, üzleti és piaci vonatkozásaiban mind adatmennyiség és frissesség, mind szolgáltatási színvonal tekintetében – hihetetlenül széles; továbbra is óriási pénzt fektetnek be a szolgáltatások fejlesztésébe. A gazdasági recesszió hatása inkább a felhasználói oldalon jelentkezik az igénycsökkenésben, és itt is leginkább a kis- és középvállalkozások azok, amelyek visszafogják ilyen irányú megrendeléseiket.
- ▶ A volt szocialista országoknak az 1990–91-es fordulat utáni helyzete az informatika, illetve az információs intézmények működése területén három fő

csoportba sorolható. (A korábbi állapotról jó összefoglalót ad *M. A. Courage* és *A. V. Butrimenko* előadása, amely hamarosan a TMT-ben is megjelenik.)

Bulgária, Csehország, Románia és Szlovákia (a lengyel előadó nem érkezett meg) hasonló gondokkal küzd, mint Magyarország. Az elmúlt három évben jelentősen javult a technikai színvonal (főleg különböző segélyprogramok eredményeképpen), de egyre kevesebb a pénz a működtetésre, a gyarapításra és a feldolgozásra. Az állami támogatás szűkülése, a korábbi felhasználói piac összeomlása, illetve az új kialakulatlansága következtében létrejött drasztikus megrendelés-csökkenés néha már az intézmények létét, tevékenységüket fenyegeti. A manapság divatos piaci, üzleti információk iránti érdeklődés is inkább „kíváncsiszkodás”, mint tényleges felhasználói, és főleg fizetőképes igény.

A volt Szovjetunió utódállamai közül a balti államok lényegesen kedvezőbb helyzetben vannak az informatika területén is, mint a többiek, és gondjaik inkább a többi kelet-európai országéhoz hasonlóak. Intenzíven építik kapcsolataikat Nyugat-Európával, és ebben lényeges segítséget nyújt számukra a „családi” skandináv kapcsolat. Természetesen ők is rengeteg, hozzánk hasonló pénzügyi és érdektelenségből fakadó gonddal küzdenek, de nem ítélik helyzetüket reménytelennek.

A moszkvai, de különösen a belorusz előadó (az ukrán meghívott nem érkezett meg) sötét képet festett az ottani állapotokról. A belorusz helyzet elemzésénél hallhattuk, hogy az ismert gondokon (pénz, infrastruktúra, felhasználóhiány stb.) túl a szervezetlenség és a koncepciótlanság is tetézi a nehézségeket. Az előadó szerint a szinte reménytelenül rossz helyzetből már csak felfelé vezethet az út.

A szervezők jó munkáját dicséri, hogy az előadások közbeni és utáni konzultációk, kötetlen beszélgetések során a résztvevők – a fejlett és fejlődő országokból egyaránt – sok hasznos információhoz juthattak.

Reményeink szerint a szeminárium-sorozat folytatódik, elősegítve az országok közötti különbségek csökkenését az információ jobb hasznosulásával.

Melléklet

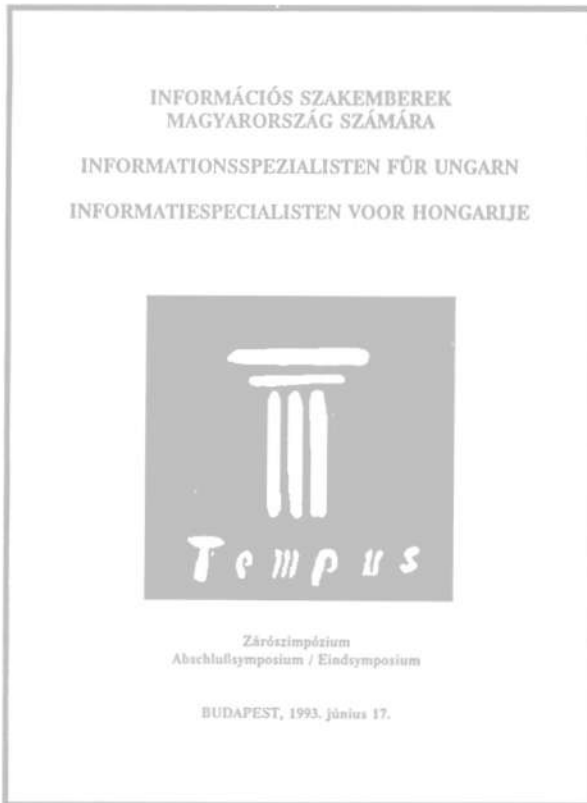
- V. Schubert:** Fachinformationspolitik in der Bundesrepublik
- Z. Vanek:** Czech information – underfed users or dropped sources?
- M. A. Courage–A. Butrimenko:** Electronic information services in Eastern Europe – database production and possible uses
- A. Androvič:** Cooperation and integration of Slovak scientific libraries
- Z. Kirklis:** Scientific and technological information system in Lithuania – structure and management

- U. Agur:** Information management in Estonia – current situation and outlooks
E. Karnitis: Information management in Latvian research
I. Miteva: Information support of nuclear safety problems in Bulgaria
E. Lapp: Quality management of products and services in sci/tech special libraries
Y. Reshetjko–V. Astakhov: Databases on Nuclear Safety, Radiation and Environmental Protection Maintained in Atominform of Minatom of Russia
W. Ferse–B. Heinzlmann: The application of the XUMA expert system in the free state of Saxony
P. Drotos: Experience with European information markets from everyday consulting practise
C. Wolff: Portrait of the WIND GmbH
R. H. Meyer: Information Management in a private company
B. Dobrev: Information Management in the private sector of the Bulgarian economy

- S. O. von Havranek:** The example Deutscher Bundestag
W. Gärtner: Information management in authorities – The Landtag North Rhine-Westphalia
P. Schata: Electronic archivation and Kurzweil-OCR
K.-A. Höpfner–J. Keusenhoff–U. Riedel: TECDO-online – Technical Plant Documentation
K. Volgt–R. Brüggemann: ISU Informationssystem Umwelt-chemikalien
H. P. Berg–R. Gersinska–R. Hennig: Concept of the BfS data bank system of materials used in nuclear installations
Gy. Stubnya: Information services of the Hungarian Technical Information Centre and Library.

Stubnya György
(OMIKK RBKSZ)

Információs szakemberek Magyarország számára

Információs szakemberek Magyarország számára. = Informations-spezialisten für Ungarn: A TEMPUS segítségével Európába: Zárószimpózium: TEMPUS JEP-0297 / [szerk. Fülöp Géza]; [közr. az ELTE Könyvtartudományi–Informatikai Tanszéke.] – Bp.: ELTE, 1993. 97 p. Cikkek váltakozva magyar, német nyelven, egy cikk angolul ISBN 963 462 791 9

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Könyvtartudományi–Informatikai Tanszéke és a Tanárképző Főiskolai Kar Könyvtári Tanszéke a hannoveri (Fachhochschule Hannover, Fachbereich Bibliothekswesen, Information und Dokumentation) és a deventeri (Rijkshogeschool IJsseland) szakfőiskolákkal közösen 1990-ben TEMPUS (Trans-European Mobility Programme for University Studies) pályázatot nyert el.

A projekt célkitűzései elsősorban három területre vonatkoztak: a meglévő tantervek továbbfejlesztésére, az oktatást segítő korszerű számítógépes infrastruktúra kialakítására, valamint oktatói és hallgatói mobilitásra. A hároméves TEMPUS projekt hivatalos lezárásaként az ELTE két könyvtári tanszéke a holland és német TEMPUS-partnerekkel közösen 1993. június 17-én rendezte meg Budapesten zárószemináriumát. A szimpóziumon elhangzott előadások önálló kötetben is megjelentek, melyet a résztvevők már előzetesen kézbe vehettek.

A kötet első írásában Hilbert Attila, a magyarországi TEMPUS-iroda képviselője a projekt általános célkitűzéseit és a szélesebb körű hazai TEMPUS-kapcsolatokat ismerteti. Ezt követően a projekt vezetőjének, Peter Blumendorf professzornak a tanulmánya olvasható, melyben a hároméves program tapasztalatait összegezi (lásd p. 120–125.). A projektben részt vevő intézmények tanárai részéről három beszámoló ad részletes áttekintést a hároméves együttműködés tartalmi és technikai eredményeiről. Fülöp Géza és Szabó Sándor elsősorban az egyetemi, ill. főiskolai tantervfejlesztés munkálatairól és irányairól, a közös szakmai szemináriumok, az oktatói és hallgatói mobilitások hasznosságáról szólnak.